

۱۳ سال پیش و از همان زمان که ادغام وزارتخانه‌های مسکن و راه کلید خورد، بسیاری از کارشناسان این ادغام را عجولانه، غیر کارشناسی و هزینه‌زا دانسته و نسبت به آن اپراز مخالفت کرده بودند. در طول سال‌های گذشته نیز نمایندگان مجلس هراز چندگاهی به لزوم تفکیک این وزارت‌خانه عریض و طویل پرداخته‌اند و حالا با موافقت نمایندگان مجلس با یک فوریت طرح تفکیک وزارت راه و شهرسازی که رأی بالایی نیز داشته است و همچنین کاهش مخالفان این طرح در دولت، این احتمال وجود دارد این وزارت‌خانه به نقطه جدیدی از حیات خود برسد.

■ ■ ■

وزارت راه و شهرسازی حدود ۲۳ معاون و سازمان دارد و از طرفی جنس حوزه فعالیتش یعنی مسکن و شهرسازی با جنس راه و ترابری با هم متفاوت است؛ مجموع این موارد موجب شده تا نمایندگان مجلس برای کاهش مشکلات این دو حوزه و به خصوص حوزه مسکن که در حال حاضر در یکی از رکودی‌ترین دوران تاریخی خود قرار گرفته است تصمیم به جداسازی بگیرند. دولت چهاردهم اگرچه از روزهای ابتدایی فعالیتش با این مسئله مخالفت کرده و آن را هزینه‌زا دانسته بود اما به نظر می‌رسد در ماه‌های اخیر این طرح در دولت موافقتی نیز پیدا کرده است. در مجموع در صورتی که این طرح در مجلس رأی بیاورد دولت ملکه به انجام آن است.البته هم اکنون نیز موضوع تفکیک وزارت راه و شهرسازی با دستور رئیس‌جمهور به سازمان امور اداری و استخدامی واگذار شده است و به احتمال زیاد تا هفته آینده در صحن علنی مطرح می‌شود.

■ **موافقان چه می‌گویند؟**

موافقان با تفکیک وزارت راه و شهرسازی معتقدند این اقدام از همان ابتدا اشتباه بود و نمی‌توان به دلایلی همچون تحمیل بار مالی به این روه اشتباه ادامه داد. به گفته آنها جنس مسکن و شهرسازی با جنس راه و ترابری فرق می‌کند؛ راه یعنی جاده، ریل، هواپیما و دریا اما حوزه شهرسازی عمدتاً در داخل شهرهاست و این مسئله موجب شده است اهداف این وزارت‌خانه در حوزه‌های مختلف محقق نشود. در این میان برخی موافقان نیز از جمله محمدرضا رضایی کوچی، رئیس کمیسیون عمران مجلس معتقد است این طرح هزینه‌زا نبوده و بار مالی ندارد. این تأکید دارد طرح تفکیک وزارت راه و شهرسازی اقدامی سیاسی نیست و در نهایت به نفع بخش مسکن و شهرسازی تمام می‌شود.

رضایی کوچی با اشاره به حجم انبوه پروژه‌های نیمه تمام عمرانی گفت: داد هر فصل یک جلسه با سازندگان مسکن در حوزه عمرانی در گبر یک جنگ اقتصادی هستیم و ۷۰هزار پروژه عمرانی داریم و به بیش از ۴ هزار همت پول نیاز داریم اما تقریباً ۵۰۰ میلیارد یعنی نیم همت پول داریم. این به معنای آن است که باید در میدان، بخش خصوصی و ظرفیت‌های خارجی را بیاوریم که همه نیاز به وقت دارد.

ایرج رهبر، رئیس انجمن انبوه‌سازان مسکن استان تهران نیز راهکار رفع رکود بازار مسکن و ساخت سریع پروژه‌های نهضت ملی مسکن را تفکیک وزارت راه و شهرسازی می‌داند.

وی با یادآوری اینکه سال ۱۴۰۰ قراردادهای نهضت ملی مسکن را با قیمت هر متر مربع ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار تومان و به اجبار امضا کردیم، افزود: پروژه‌های شروع

اقتصاد

سرویس اقتصادی ۰۶۰۸۸۵۲۳

جدایی دوباره راه از شهرسازی

انبوهی از طرح‌های عمرانی بر زمین مانده

انتقادات نسبت به عملکرد وزارت‌خانه عریض و طویل «راه و شهرسازی» را افزایش داده است

مجید خواجه ایسنا

وی بر گزار کنیم.

رهبر با تأکید بر اینکه انبوه‌سازان از تفکیک وزارت راه و شهرسازی حمایت می‌کنند، گفت: ما شدیداً از تفکیک یک سال دیگر باقیمانده ساخت، یعنی ۸۰ تا ۸۵ درصد را می‌توانیم به اتمام برسانیم؟

رئیس انجمن انبوه‌سازان مسکن استان تهران یادآور شد: یک روز قبل از رأی اعتماد نمایندگان مجلس با فرانسه صادق مالوالمرد وزیر راه و شهرسازی جلسه‌ای داشتیم. وی در این جلسه از همراهی انبوه‌سازان با دولت استقبال کرد و وعده داد هر فصل یک جلسه با سازندگان مسکن برگزار کند. این در حالی است که پس از رأی اعتماد به وزیر راه دولت چهاردهم تا الان نتوانسته‌ایم جلسه‌ای با

حمیدرضا گودرزی، عضو کمیسیون عمران مجلس نیز گفت: برای بهبود وضعیت کشور در حوزه مسکن و حمل و نقل، تفکیک وزارت راه و شهرسازی اهمیت بسزایی دارد.

وی تصریح کرد: مطابق با قانون جهش تولید مسکن، باید سالانه یک میلیون مسکن در کشور تولید شود، اما در عمل آن طور که باید و شاید این موضوع تحقق نیافته است و مردم از وضعیت مسکن گل‌منه هستند. لازم است ما یک وزارت‌خانه جداگانه برای حوزه مسکن داشته باشیم.

نماینده مردم الیگودرز در مجلس شورای اسلامی با اشاره به مشکلات کشور در حوزه راه و جاده گفت: وضعیت حمل و نقل کشور و شرایط جاده‌ها هم مطلوب نیست و

این حوزه نیز مشکلات عدیده‌ای دارد و اگر این وزارت‌خانه تفکیک شود، قطعاً بخش راه و حمل و نقل کشور هم وضعیت بهتری پیدا خواهد کرد.

گودرزی افزود: عقب‌ماندگی‌های بخش راه و مسکن کشور بسیار زیاد است و بر این اساس، مجلس طرح تفکیک وزارت راه و شهرسازی را تهیه کرد. این طرح در کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی به صورت دقیق و کارشناسی بررسی و چکش کاری شده است تا بخش مسکن و حمل و نقل کشور متولی مشخص و جداگانه پیدا کنند.

عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه وزارت راه و شهرسازی یک وزارت‌خانه بسیار مهم و کلیدی است، گفت: با تفکیک وزارت راه و شهرسازی ما می‌توانیم به سمت حل مشکلات حوزه مسکن و راه برویم، اما با شرایط فعلی قطعاً وزارت راه و شهرسازی نمی‌تواند این حجم از وظایف را به درستی اجرا کند.

جمال موسوی، عضو هیئت رئیسه کمیسیون عمران نیز گفت: قبل از رأی اعتماد وزر این موضوع با رئیس‌جمهور مطرح شد که ایشان گفتند دست نگه دارید تا وزرا معرفی شوند و بعداً در این خصوص تصمیم‌گیری می‌شود. موضوع ادامه‌دار بود تا در مجلس فوریت تفکیک وزارت راه و شهرسازی با رأی بالایی به تصویب رسید.

یکی از مزیت‌های تفکیک وزارت راه و شهرسازی تقویت همکاری‌ها با بخش خصوصی است. این بخش در زمان حاضر بیش از ۹۹ درصد ساخت‌وساز مسکن کشور را انجام می‌دهد

شیبور را از سر گشاد آن می‌زنیم.

غفاری با طرح این پرسش که اگر قرار باشد این وزارت‌خانه تفکیک شود، تکلیف نیروها و کارکنان آن چه می‌شود؟ افزود: اگر وزارت راه و شهرسازی تفکیک شود، تردید نداشته باشید هر کس وزیر شود درخواست نیروی انسانی و تجهیزات را برای وزارت‌خانه جدید دارد.

البته عدم تمرکز به‌دلیل عریض و طویل بودن وزارت‌خانه، تفاوت اهداف و راهبردهای دو بخش، عدم ارتباط، پیوستگی، همبستگی و تجانس وظایف و مسئولیت‌های ادغامی، ضرورت تمرکز بر بخش مسکن و هدایت بخش مهمی از منابع راهسازی کشور به سمت مسکن از جمله مواردی بود که معاون سابق برنامه‌ریزی و توسعه منابع وزارت راه و شهرسازی از آنها به‌عنوان محورهای اصلی موافقت با تفکیک یاد کرد.

■ **ضرورت بازنگری در سیاست‌های یک وزارت‌خانه کلیدی**

به‌طور قطع یکی از مزیت‌های تفکیک وزارت راه و شهرسازی تقویت همکاری‌ها با بخش خصوصی است. این بخش در زمان حاضر بیش از ۹۹ درصد ساخت‌وساز مسکن کشور را انجام می‌دهد، اما این وزارت‌خانه عملکرد مطلوبی در تحقق اهداف حوزه مسکن و راه نداشته که به گفته کارشناسان یکی از دلایل مهم آن گستردگی وظایف این وزارت‌خانه بوده است. هر چند بخش قابل توجهی از مشکلات فعلی بخش مسکن به مسائل ساختاری اقتصاد از جمله تورم بازمی‌گردد اما در مجموع می‌توان در کنار سیاست‌هایی همانند کنترل نرخ تورم، با اتخاذ سیاست تقویت بخش عرضه و تقاضا، اوضاع بخش مسکن را بهبود بخشید. در حال حاضر مسکن کالای سرمایه‌ای شده و از دسترس عموم خارج است.

هر چند از مدت زمانی که بانک مرکزی آمار تحولات بازار مسکن را اعلام کرده است حدود پنج ماه گذشته اما مطابق آخرین گزارش این بانک که مربوط به مرداد سال ۱۴۰۳ است متوسط قیمت مسکن در مناطق بیست‌ودوگانه تهران به ۸۸ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان رسیده است.

فرشاد موسوی، اقتصاددان به‌تازگی در گفت‌وگویی با بیان اینکه فقر مسکن در حال تبدیل شدن به یک تهدید امنیت ملی است، گفت: گزارش وزارت کار که می‌گوید حد فاصل ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱، تعداد خانوارهای مستأجر درگیر فقر در کشور، ۴ درصد رشد کرده است نشان می‌دهد فقر مسکن در حال تبدیل شدن به یک تهدید امنیت ملی است. بنابراین باید از این زاویه هم مسئله را مورد بازنگری بنیادی قرار دهیم.

از سویی دیگر در حوزه حمل و نقل نیز مشکلات فراوانی وجود دارد و در چنین شرایطی این سؤال مطرح می‌شود که نظام مهندسی، بافت‌های فرسوده، تولید مصالح ساختمانی، شهرسازی، طرح‌های تفصیلی و جامع و اینگونه مسائل چه ارتباطی با راه آهن، بندر و هواپیما می‌تواند داشته باشد؟

گام به گام تا تبدیل ایران به قطب تجارت گاز منطقه

ایران و روسیه به عنوان بخشی از توافقنامه همکاری با واردات سالانه ۵۵ میلیارد مترمکعب گاز از سوی ایران موافقت کردند که تقریباً معادل ۱۵۰ میلیون مترمکعب در روز است

شبکه‌ها تمرکز کرده است. خط لوله گازی به ترکیه به ایران امکان صادرات گاز به ترکیه را می‌دهد که بازار قابل توجهی است و همچنین به عنوان نقطه ترانزیت گاز به اروپا عمل می‌کند. خط لوله ایران و عراق با هدف تأمین گاز به عراق، افزایش امنیت انرژی برای همسایه خود و در عین حال تأمین درآمد بسیار مورد نیاز ایران را هدف قرار می‌دهد. خط لوله ایران – پاکستان – هند نیز که به خط لوله صلح معروف است؛ مسیری جدید به سمت هند است که از سوی ایران تکمیل شده و قرار است پاکستان نیز این مسیر را تکمیل کند و تا مرز هند ادامه دهد و گاز را با قیمت مناسبی تحویل بگیرد.

وی ادامه داد: بهره‌مندی کامل از توافق گازی معادل ۵۵ میلیارد مترمکعب گاز نیز نیازمند برقراری ارتباط مستقیم گازی دو کشور از طریق دریای خزر است. این ارتباط روسیه را قادر می‌سازد تا گاز خود را به ایران صادر و سپس ایران، این گاز را به هند و دیگر کشورهای همسایه منتقل کند. این ارتباط مستقیم همچنین خرید و فروش گاز روسیه به کشورهایمانند عراق، ترکیه، پاکستان و افغانستان را تسهیل خواهد کرد.

این کارشناس اقتصاد توسعه با اشاره به همکاری جدید ایران و روسیه در زمینه تعاملات گازی گفت: ایران و روسیه به عنوان بخشی از توافقنامه همکاری با واردات سالانه ۵۵ میلیارد مترمکعب گاز موافقت کردند که تقریباً معادل ۱۵۰ میلیون مترمکعب در روز است. به این ترتیب نه تنها موقعیت ایران را به عنوان تأمین‌کننده گاز تقویت می‌کند، بلکه توانایی روسیه را برای هدایت جریان گاز خود به بازارهای جدید افزایش می‌دهد.

مهرایی افزود: یکی از جنبه‌های مهم این همکاری، پیشنهاد اتصال مستقیم گازی ایران و روسیه از طریق دریای خزر است. این خط لوله انتقال کارآمدتر گاز را تسهیل می‌کند و هزینه‌های حمل و نقل را کاهش می‌دهد و تأمین گاز ایران به روسیه و سایر کشورهای همسایه را آسان‌تر می‌کند.

وی در پایان گفت: یکی دیگر از مؤلفه‌های حیاتی استراتژی گاز ایران، ایجاد یک خط لوله مستقیم به هند است. به عنوان یکی از بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان انرژی در جهان انتظار می‌رود تقاضای هند برای گاز طبیعی در سال‌های آینده رشد قابل توجهی داشته باشد. تأمین یک منبع مطمئن گاز برای امنیت انرژی هند بسیار مهم است و ایران در موقعیت خوبی برای ایفای نقش مهمی در تأمین این نیاز قرار دارد. بنابراین اتصال مستقیم ایران به هند و روسیه زمینه‌ساز تبدیل شدن قطعی ایران به هاب گازی منطقه و به دست آوردن مزایای اقتصادی و سیاسی آن است.

مهم‌ترین ابزار ایران در خنثی‌سازی تحریم‌ها، بهره‌مندی از مزیت جغرافیایی خود در راستای بهره‌مندی از مزایای ترانزیت گاز روسیه در ترکمنستان است که در دولت شهید رئیسی با قرارداد تاریخی امضا شده بین ایران و روسیه جهت خرید و انتقال سالانه ۵۵ میلیارد مترمکعب گاز از روسیه به وقوع پیوست و برای تکمیل این همکاری، باید ایران به روسیه و هند از طریق خط لوله در کف دریا به شکل مستقیم مرتبط شود و گام نهایی را به سمت تبدیل شدن به هاب گازی منطقه بردارد.

■ **آورده اقتصادی تبدیل ایران به هاب گازی منطقه**
سپهر مهرایی، کارشناس اقتصاد توسعه در رابطه با اهمیت توسعه تجارت منطقه‌ای گاز ایران و تبدیل شدن ایران به هاب گازی منطقه به «جوان» گفت: زیرساخت خط لوله گاز ایران شامل چندین مسیر حیاتی است که آن را به کشورهای همسایه مانند ترکیه، عراق و پاکستان و همچنین اتصالات احتمالی آن به روسیه متصل می‌کند. این کشور برای افزایش ظرفیت ترانزیت گاز خود بر گسترش این

سپهر مهرایی

کارشناس اقتصاد توسعه

“

ایران با تکیه بر خرید گاز روسیه و تبدیل شدن به نقطه اتصال اصلی شرکات گازی روسیه با هند، نه تنها از مزایای درآمد ترانزیت گازی استفاده خواهد کرد بلکه گاز مورد نیاز نیمه شمالی کشور را از این کشور و از گاز میادین فعال در خلیج فارس و دریای عمان، گاز مورد توافق بین روسیه و هند را تأمین خواهد کرد

و به این ترتیب هدررفت انتقال گاز نیز به حداقل خواهد رسید. نکته بسیار مهم نیازمندی هر دو کشور هند و روسیه به اتصال از طریق ایران به یکدیگر در زمینه گازی است. درگیری‌های جاری در اوکراین منجر به کاهش قابل توجه صادرات گاز روسیه به اروپا شده که منجر به ظرفیت مازاد سالانه ۹۵ میلیارد متر مکعب

روسیه را تا سقف ۳۰۰ میلیون متر مکعب در روز فراهم می‌کند. این توافقی است بر روابط رو به رشد انرژی بین دو کشور و پیامدهای مهمی برای نقش ایران در پویایی انرژی منطقه‌ای دارد و از همه مهم‌تر زمینه سوآپ گاز روسیه به هند از مسیر ایران را نیز فراهم خواهد کرد که مهم‌ترین تقاضاکننده جایگزین اروپا برای گاز روسیه، همین کشور هند متحد قدیمی روسیه است که حتی در اوج جنگ اوکراین نیز خرید نفت خام روسیه را با وجود تحریم‌ها قطع نکرد و همکاری سازنده‌ای با روسیه برای کاهش اثرات تحریم بر اقتصاد این کشور داشت.

ایران با تکیه بر خرید گاز روسیه و تبدیل شدن به نقطه اتصال اصلی شرکات گازی روسیه با هند، نه تنها از مزایای درآمد ترانزیت گازی استفاده خواهد کرد بلکه گاز مورد نیاز نیمه شمالی کشور را از این طریق دریافت و در جنوب کشور و از گاز میادین فعال در خلیج فارس و دریای عمان، گاز مورد توافق بین روسیه و هند را تأمین خواهد کرد و به این ترتیب هدررفت انتقال گاز نیز به حداقل خواهد رسید.

نکته بسیار مهم نیازمندی هر دو کشور هند و روسیه به اتصال از طریق ایران به یکدیگر در زمینه گازی است. درگیری‌های جاری در اوکراین منجر به کاهش قابل توجه صادرات گاز روسیه به اروپا شده که منجر به ظرفیت مازاد سالانه ۹۵ میلیارد متر مکعب